

evergreen

EKOSTROMKY?

PETR MORES:
KRAJINOMALBA
JE IMPROVIZACE

CO SKRÝVÁ VZOREC
 $C_3H_8NO_5P$

MAGAZÍN Hnutí DUHA, ZIMA 2016

**Hnutí
DUHA**

MALBA KRAJINOU

Oblečení s ekologickou certifikací, výrobky z chráněné dílny, drobnosti pro zelenou domácnost a tematická literatura. Vše související s příběhem Hnutí DUHA. Vybírejte na stránkách www.obchod.hnutiduha.cz a podpořte naše aktivity svým nákupem.

Milé čtenářky, milí čtenáři,

Šumava té zářiové noci už spala s nádhernou hvězdnatou oblohou nad sebou. A přitom se debata vědců a zástupců státu i nevládních organizací na dalekých Havajských ostrovech zaměřila právě na ni. Zdá se to neuvěřitelné, ale osud cenné divočiny v našem největším národním parku leží na srdci i lidem z Mezinárodní unie ochrany přírody (IUCN). Drtivou převahou hlasů byla schválena rezoluce, která vyzývá, aby český stát zajistil ochranu divoké přírody na 30 procentech území parku a do roku 2030 pak minimálně na jeho polovině.

Přesně tohle prosazujeme i my. Jde totiž o plán podložený vědeckými argumenty, který navíc přinese šumavským obcím větší prosperitu než kácení a developeri. Jak už dobře víte, parlament právě projednává návrh novely zákona o ochraně přírody, která – i díky naší společné práci – říká, že na většině území každého našeho národního parku má být chráněna divoká příroda. Pokud se podaří novelu schválit, budou mít ministr (ať už současný, či příští) a ředitel národního parku Šumava důležitý úkol: zajistit naplnění zákona a rezoluce IUCN. Tak jako tak, Hnutí DUHA – díky vaší podpoře – bude nadále stát na straně divočiny.

V tomto čísle Evergreenu se dále dozvíte, jak vybrat ekologicky šetrný vánoční stromek, že se i u nás začíná nejen mluvit o citlivém tématu darů ze závětí nebo kolik domácích pracovních míst může přinést rozvoj větrné energetiky.

Ale to není všechno. Už teď vím, že rok 2017 pro nás bude divoký. Nejenže jsme letos představili studii, v níž odborníci popsali pět území, kde by v Česku mohla vzniknout nová místa divoké přírody. Vydali jsme i turistického průvodce, který všem ohleduplným turistům ostrovy divočiny představuje. A kdo by se chtěl inspirovat pravidelně v průběhu celého příštího roku, může tak činit každý měsíc. V novém kalendáři sestaveném z kreseb a osobních výpovědí jednoho z našich podporovatelů Petra Morese. Co prožíval, když unikátní lokality kreslil, si můžete přečíst v rozhovoru, který na následujících stránkách také naleznete.

Je před námi hodně práce, držme si tedy palce!

Jirí Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA

Obsah:	4	AKTUALITY, NOVINKY, UDÁLOSTI Co by vám nemělo uniknout.	16	GLYFOSÁT Co skrývá vzorec $C_3H_8NO_5P$.
	6	PETR MORES Krajinomalba je uměním improvizace.	18	FRIENDS OF THE EARTH Jak můžeme využít brexit pro životní prostředí?
	12	ZELENÁ DOMÁCNOST Existuje ekologický vánoční stromek.	20	INFOGRAFIKA Závěť pomáhá i Hnutí DUHA.
	14	FOTOREPORTÁŽ Celoduhové setkání 2016.	22	BARBORA HOLICKÁ Od projektů v Africe k divočině na Vysočině.

Nahlédněte do hájemství české divočiny

Horské svahy nad uhelným velkolomem Československé armády, kopce Chřibů, které měla přetnout dálnice, vnitrozemská delta řeky Moravy u Olomouce, okolí pramenů Odry či horské lesy v Javorníkách. Co mají tato území společného? Podle odborníků ukrývají tolik přírodních kvalit, že se mohou stát novými ostrovy divoké přírody v naší krajině, pokud budou ponechána přírodnímu vývoji bez zásahů člověka. Vyplývá to ze studie, kterou nechalo zpracovat Hnutí DUHA (<http://ceskadivocina.cz/studie-o-divocine>).

Hlavním cílem nové studie je odstartovat seriózní diskuzi mezi vlastníky a správci lesů, ministerstvy i ekologickými organizacemi. Studie by měla sloužit jako podklad k vyhlášení nových území o rozloze nejméně tisíc hektarů, kde se bude příroda samovolně vyvíjet.

Zároveň vyšel průvodce „Poznejte ostrovy české divočiny“ pro ohleduplné turisty, kteří chtějí tato místa objevovat. Obsahuje dvanáct konkrétních tipů na výlety a je nabitý zajímavostmi i fotografiemi. Zájemci si jej mohou objednat na adrese <http://ostrovydivociny.cz> a je nabízen zdarma.

Všechna místa, kde mohou lidé obdivovat fascinující přírodní divadlo neustálých proměn přírody, leží navíc nedaleko větších měst a jsou dobře dostupná veřejnou dopravou. Kromě čistě přírodovědných informací průvodce obsahuje i historické zajímavosti nebo tipy na pozoruhodné památky v okolí rezervací. Trasy vedou po turistických stezkách a až na výjimky se výletníci mohou v okolí stezek volně pohybovat.

Autoři studie, přírodovědci Jan Dušek a Michael Hošek, při hledání míst, která jsou vhodná pro ponechání samovolnému vývoji, vycházeli z řady informací. Zkoumali, kde jsou lesy zdravé a blízké přírodnímu stavu, jaké rostliny a jací živočichové tam mají domov, kudy zvířata procházejí krajinou nebo kde se nacházejí mokřady mezinárodního významu. Do mapy promítli i místa, která jsou chráněna už dnes – ať už zákonem, nebo díky smlouvě mezi úřady a vlastníky či správci pozemků.

Větrná energetika: nejméně 2 426 trvalých pracovních míst již v příští dekádě

Minimálně 2 426 trvalých pracovních míst v roce 2030 a 5 583 v roce 2050 – tolik může v ČR zajišťovat větrná energetika, pokud stát obnoví přiměřenou podporu pro obecní a občanské větrné elektrárny a podpoří průmysl vyrábějící čisté technologie. Představuje to jen o něco méně zaměstnanců, než poskytuje naše pivovarnictví.

Spočítala to studie připravená experty ze společnosti SEVEN pro odbory energetiků, podnikatele v oboru a Hnutí DUHA. Větrnou energetiku považuje za perspektivní i Hornicko-geologická fakulta Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava, která v tomto oboru už vzdělává studenty. Kompletní studie a shrnující infografika je ke stažení na www.hnutiduha.cz/windustry.

Během příští dekády u nás může vzniknout nejméně 1 503 nových, stálých pracovních míst, z toho bezmála 80 % ve výrobním průmyslu. Kolem roku 2050 může sektor dávat práci nejméně 5 583 lidem, pokud stát obnoví přiměřenou podporu pro obecní a občanské větrné elektrárny a podpoří průmysl.

Nové pracovní příležitosti vzniknou především v regionech. Studie odhaduje, že nejméně tři až čtyři tisíce nových míst vzniknou v oblastech, kde se budou větrné elektrárny stavět. Místní firmy se budou podílet na projektové přípravě, výstavbě, budou elektrárny provozovat i podílet se i na jejich údržbě.

Podle studie přinese větrná energetika i oživení návazného výrobního průmyslu, který zaměstná nejméně dva tisíce pracovníků. Může to však být ještě víc, pokud stát podpoří i průmyslové podniky navázané na větrné elektrárny.

Nejméně dvě třetiny pracovních příležitostí by měly vzniknout v malých a středních firmách: stavebních, elektroinstalatérských, strojírenských a v těch, které připravují projekty výstavby větrných elektráren.

Třicet států světa vyzývá k lepší ochraně národního parku Šumava

Světový kongres IUCN (Mezinárodní unie ochrany přírody), jíž je Česká republika členem, schválil rezoluci k nápravě péče o NP Šumava. K tomu, aby Šumava mohla nadále zůstat národním parkem dle mezinárodních kritérií (kategorie II dle klasifikace IUCN), je podle rezoluce nezbytné, aby byla rozloha bezzásahového území neprodleně zvětšena na 30 % plochy NP. Druhým požadavkem je závazný harmonogram pro další rozšiřování území ponechaného přírodním vývoji na nejméně polovinu rozlohy NP do roku 2030.

Rezoluce se týká národních parků Šumava a Bavorský les i navazujícího chráněného území Natura 2000 Böhmerwald-Mühltäler v Rakousku. Požaduje jednotné zásady péče o oba národní parky a vyzývá ředitele IUCN, Světovou komisi pro chráněná území (WCPA) a členy IUCN v regionu k jednání s představiteli zodpovědných států. Dokument vyzývá k postupu v přísném souladu s vědeckými doporučeními. Byl přijat drtivou většinou přítomných – šedesáti hlasy z celkového počtu 61 oficiálních zástupců třiceti států. ČR se zdržela hlasování.

Mezinárodní unie ochrany přírody ocenila závazek ČR a Bavorska pečovat o NP Šumava a NP Bavorský les společně v souladu s jejich zařazením do kategorie II – národní parky. Unie však v rezoluci vyjádřila znepokojení nad „nejednotným uplatňováním těchto zásad v největší přírodní zalesněné oblasti ve střední Evropě, která zahrnuje národní parky Šumava a Bavorský les“. Dokument upozorňuje, že „NP Šumava nejedná v souladu s doporučeními Světové komise pro chráněná území urychlit přechod k bezzásahovému režimu na převažující části parku. Nedostatečná rozloha přírodní zóny je neslučitelná s klasifikací kategorie II IUCN“.

Rezoluci podpořilo šedesát zástupců z třiceti přítomných států světa včetně Německa, Švýcarska, Francie, Maďarska či Španělska. Postavilo se za ni i dalších 381 světových i národních organizací na ochranu přírody a vědeckých institucí včetně těch nejvýznamnějších, jako je WWF (Světový fond ochrany přírody) nebo Birdlife International. Proti byla pouze jediná státní instituce a osmnáct hlasů nestátních organizací.

Ekonomice se daří, znečištění přítom neroste. Zato lesy churavěji a dál plýtváme energií i odpady

Zpráva o životním prostředí České republiky v roce 2015 ukazuje, že české ekonomice včetně průmyslu se může dařit, i když dlouhodobě nezvyšuje spotřebu energie a znečištění. Stále vysoká závislost na fosilních palivech (například zastaralé uhelné elektrárny, automobilismus – zejména naftové motory či domácí kotle na uhlí) však nadále zatěžuje obyvatele zejména škodlivým prachem a rakovinotvornými látkami.

Loni se doposud nejvýrazněji objevily jevy, které přináší změna klimatu. Nebývalé sucho poškodilo nejen zemědělství a zásobování vodou, ale také spolu s extrémními vedry způsobilo nárůst smogových situací.

Zpráva ukazuje, že se rozvíjelo využití biomasy v energetice – vzrostlo téměř o 20 % oproti předchozímu roku. Také využití domácího bioplynu je vyšší o 12 %. Podobně by české obce a zemědělci mohli pro výrobu domácí čisté energie využívat větrné elektrárny, jenže ty stát nepodporuje.

Lesy trpí posledních patnáct let stále špatným zdravotním stavem a nepřírozená druhová a věková skladba dřevin ohrožuje jejich budoucí stabilitu – zejména v měnícím se klimatu. Stát však stále neprosazuje přírodě blízké hospodaření a dostatečně rychlou změnu na přirozenou druhovou skladbu.

Češky a Češi jsou dobří v recyklaci těch odpadů, které mohou třídít. Celkově však podle zprávy recyklujeme jen 35,6 % komunálních odpadů, daleko méně než západní státy. Přitom Plán odpadového hospodářství ČR závazně požaduje zvýšit recyklaci do roku 2020 pouze o 2,4 %, ačkoli podle vlastní prognózy MŽP máme na to třídít v té době už polovinu komunálního odpadu.

Magazín Hnutí DUHA,
XIX. ročník,
číslo 3/2016.

Vydává:
Hnutí DUHA, Údolní 33, 602 00 Brno,
telefon: 545 214 431,
e-mail: pratele@hnutiduha.cz,
www.hnutiduha.cz.

Redakce:
Vratislav Vozník, Jiří Koželouh, Klára Kyrálová,
Renata Placková, Lucie Krejčí, Simona Horká,
Žaneta Gregorová, Radka Hanychová.

Sazba a grafika:
Markéta Jedličková.

Foto: Romana Kačliková (titulní strana), Petr Vozák, Vratislav Vozník, Rob Monk, Wikimedia, Pixabay

Podávání novinových zásilek povolila Česká pošta, s. p., OSP Brno, č.j. P/23623/93 ze dne 25. 10. 1993. Registrováno u MK ČR E 12145.

Tištěno na recyklovaném papíře.

Číslo vzniklo díky podpoře projektu: Zvyšování povědomí veřejnosti k lepší ochraně biodiverzity v ČR.

Hnutí DUHA prosazuje zdravé prostředí pro život, pestrou přírodu a chytrou ekonomiku. Dokážeme rozhybat politiky a úřady, jednáme s firmami a pomáháme domácnostem. Našich výsledků bychom nedosáhli bez podpory tisíců lidí, jako jste vy.

A landscape painting featuring a field of tall, green grasses in the foreground, a line of trees in the middle ground, and a clear blue sky. The style is impressionistic, with visible brushstrokes and a vibrant color palette. The text is overlaid on the lower portion of the painting.

**KRAJINOMALBA
JE UMĚNÍM
IMPROVIZACE**

Od většiny ostatních autorů se Petr Mores liší tím, že vychází vstříc motivům a nechává je promlouvat. I proto se vrací k technikám, které používali mistři 19. století. Byli to chytrí a vnímaví lidé, kteří chodili do krajiny. Se skutečností, kterou viděli, vedli dialog a ten pak zaznamenali do obrazu. Ve 20. století došlo u mnohých autorů k posunu – přestali přírodu poslouchat a začali ji přehlušovat, až se stala jen vehiklem pro jejich záměr. Má to své psychologické i filozofické souvislosti, neboť tlak na individualismus začal zejména v západní společnosti hrát prim. Jenže budování individuálního štěstí začíná narážet na své meze...

„Dva lidé, kteří se sejdou, aby každý z nich budoval své individuální štěstí, musejí na sebe dříve nebo později zákonitě narazit. Nebudou se totiž schopni přizpůsobit jeden druhému. Já jsem se proto rozhodl, že budu k malování přistupovat jinak, s respektem k námětu. Začal jsem chodit do jedné aleje – v různou denní či roční dobu – a snažil jsem se nejdříve jen vnímat. A uvědomil jsem si, že jsem to já, kdo musí posloužit těm stromům, ne ony mně. Začal jsem to, co vnímám, interpretovat sebou samým. Ovšem základní úctu k námětu na obrazech zachovávám, bez ohledu na pocity. Musíme totiž chápat, co pro nás příroda znamená. Panská představa společnosti, která je nadřazena přírodě, už je, myslím si, pryč. A musí zmizet i z umění. Klíčem je pokora.“

Petr Mores vystudoval angličtinu a filozofii na Masarykově univerzitě, ale krátce po škole začal v Brně spolupracovat na animacích počítačových her. Tehdy u nás byla 3D animace v plenkách, ale právě v moravské metropoli bylo několik herních týmů na vysoké úrovni. Teprve tehdy se začal seriózněji zabývat výtvarným řemeslem, se kterým dříve jen lehce koketoval. Dnes je výtvarníkem mezinárodní společnosti produkující počítačové hry. Je také dárcem Hnutí DUHA a svými obrazy se zapojil i do kampaně Česká divočina. Věnoval je do benefiční aukce, jejíž výtěžek pomůže ochraně divoké přírody u nás.

Zapojil ses do naší divočinové kampaně, navštěvoval jsi vytipovaná území a tvořil pod širým nebem. Jak se ti dařilo pokorně přistupovat k malování a zachování esence jednotlivých námětů, když hra počasí zkoušela tvou odolnost?

Nejhorší to bylo asi na Makytě. Už když jsem vystoupil z vlaku, začalo silně pršet. Neměl jsem s sebou kolo, měl jsem naplánovanou asi patnáctikilometrovou trasu a celou dobu jsem se potýkal s hodně hustým deštěm. Mám samozřejmě pláštěnku na batoh, ale když z něj trčí stojan a stolička, stejně do něj zateče. Že jsem promokl já, to nevadí, to k létu patří. Ale navlhly mi papíry, a kdyby se zkroutily, nedalo by se na ně malovat. Naštěstí ale nenavlhly všechny, a tak bylo s čím pracovat. Jenže druhý den popršel také.

Takže dva dny výletu vlastně nic nepřinesly?

Ale to vůbec ne. Udělal jsem si v lese aspoň fotky na mobil, které jsou pro mě jako pro výtvarníka výborné. Jsou totiž hrozně nekvalitní, takže podpoří paměť, ale nesvádějí k tomu, abych je potom na papír mechanicky kopíroval. Nakonec jsem měl ze všech tří dnů, které jsem na Makytě strávil, plno fotek. Po večerech jsem si je prohlížel a propiskou jsem si dělal jakési vizuální poznámky, z čeho by mohla být dobrá kompozice. Propiska je vlastně pro malíře hrozně důležitý nástroj pro podobné situace.

Ale jak je možné, že při tomto přístupu nezkopíruješ obrázek?

Protože se nejedná o postup, na jehož konci by byl „obrázek k ukazování“. Spíše se jen soustředěně, ve vzpomínce vracím k tomu, co jsem ten den viděl. Prostě si to zopakuju, připomenu s mírnou pomocí fotky. Pomáhá mi uchovat si v paměti, co jsem ten den viděl a jak jsem to prožil. Člověk se musí umět přímo v krajině přizpůsobit aktuálním podmínkám a počasí. Krajinomalba je prostě uměním improvizace. Jsou to pokusy o nemožné, které se daří víc, nebo míň.

Jenže ty nekreslíš propiskou, ale pastelem. Lze s nimi vůbec v deštivém počasí improvizovat?

Právě že moc ne. Večer jsem ale posedával u okna penzionu, ze kterého bylo vidět na les, a dělal jsem si skici deštivých večerů, abych si na pastely aspoň sáhnul. Pro impresionisticky založeného člověka, jako

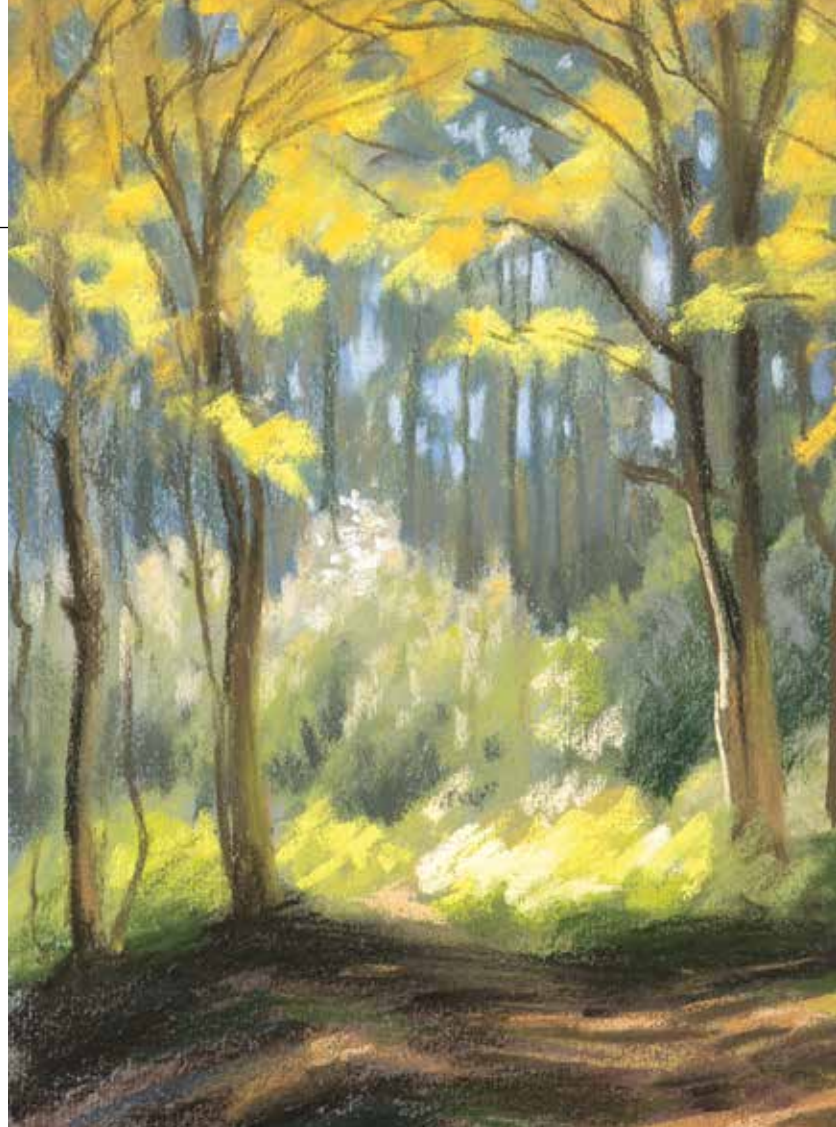
jsem já, je vždycky dobré vzít si ty barvy, podívat se na temný les zahalený v cárech mlhy a zkusit na papír zachytit, co se tam venku děje, výtvarně. Takových skic jsem udělal tisíce a vlastně se jimi pořád učím.

Jako člověk se zájmem o evoluční biologii miluji otázku: „Co bylo dřív? Slepice, nebo vejce?“ Jak je to ve výtvarném tvůrčím procesu? Co se objeví na papíře na počátku a co dodáváš později?

Nejdůležitější je vždycky myšlenka, protože každý obraz musí mít nějaký důvod, proč existuje, čím se liší od ostatních podobných obrazů. Když člověk říká příběh, musí mít pointu, poučení nebo vtip. A s obrazy je to podobné. Na začátku jdu prostě lesem nebo krajinou a dávám pozor. To je úplně první krok. Soustředím se zejména na to, jak můj cit, intuice, chceš-li duše, reaguje na to, co vidím okolo sebe. A to se nedá nijak předpovědět, to můžu jenom akceptovat.

Můžeš mi to nějak přiblížit? Jak ti nějaký výjev řekne „mě namaluj“?

Stalo se mi mockrát, že jsem stanul před něčím spektakulárním, ale neměl jsem zájem to malovat. Cítil

jsem se třeba vizuálně zahlcený, přetížený. Naopak se mi několikrát stalo, že jsem uviděl třeba jen půdu v lese, mech na zemi nebo nějakou konfiguraci světla v listí, a okamžitě jsem se začal hrabat v batohu. Měl jsem totiž jasný obraz před očima a snažil jsem se ho aspoň v hrubých rysech hned zachytit. Takový impuls je nejdůležitější, aby výsledný obraz byl opravdový.

Dobře, máš impuls. Co se děje potom?

Pak už vlastně používám stejnou techniku, kterou používali krajináři v 19. století. Rozvrhnu si kompozici poměrně primitivní lineární kresbou uhlím, aby bylo všechno správně velké a na správných místech. Následuje hrubé barevné rozložení obrazu a od té chvíle už vlastně jen upravuju. Vybírám si z námětu, co potřebuju, a co se do mého záměru nehodí, to opomím. Pracuju tak dlouho, dokud nemám pocit, že je obraz komplexní, ale zároveň dostatečně stručný, aby nebyl, řekněme, zamotaný.

To všechno se dá „tam venku“ stihnout?

Pro plenérovou kresbu je specifické, že člověk maluje paradoxně hodně z paměti. Nejzajímavější je obvykle přechodové světlo ráno nebo večer, ale to trvá nejkratší

dobu. V lese to navíc znamená, že skvrny světla pronikajícího listím a větrovým v podstatě kloužou před očima. Když světlo dopadne na zajímavou, členitou kůru javoru a intuice mi řekne, že z toho chci udělat motiv svého obrazu, než vytáhnou stoličku, javor už je v chladné tmě a okamžik pominul. Proto se vždycky snažím zachytit a zapamatovat si nejdůležitější rysy a potom už maluji více méně z paměti. To, co před sebou vidím, mi slouží jen jako vodítko například pro tvary kořenů, ale už nemaluji, co vidím. Pracuji s pamětí. Nemaluji fakt, ale interpretaci. Pro mě je zadavatelem obrazu příroda a já chci dát dál to, co mi les říká. Někdy naturalisticky, někdy hodně pocitově.

Jaké pocity na tebe přicházejí, když procházíš krajinou?

Záleží na tom, o jakou krajinu jde. Třeba procházet hospodářským lesem je jako jít lánem kukuřice. Asi těžko tě některá z nich osloví svojí jedinečností, všechny jsou stejné. Kdežto v divokém lese si začneš uvědomovat, že každý kout, každý strom je jiný. Čím víc se přibližuješ, tím víc se ti otvírá. Takový pocit jsem zažil mockrát. Na pár hektarech, třeba v Nazaretu v Chříbech, by člověk mohl malovat celý život, je to totiž nevyčerpatelný námět. Ten les je živý. Nevytěžíš z něj jen jeden moderní minimalistický obraz, kterým se námět de facto vyčerpá. V Nazaretu máš prameniště, tekoucí vodu, padlé kmeny, místa, kde rostou houby, místa, kde rostou i ze stromu, kde je hodně mechů, hodně balvanů, nebo místa, kde balvany naopak nejsou. A všechno se to násobí světlem ranním, večerním, letním, zimním, pohledem po nebo proti světlu, můžeš udělat intimní pohled, nebo naopak velké panoráma s hloubkou vzdálenosti. Prostě čím víc je místo ponechané samo sobě, tím je výtvarně zajímavější.

Byly pro tebe právě tyto pocity motivací, proč ses zapojil do projektu Česká divočina?

Těch motivů bylo více. Například jsem už před časem zpozoroval, že příroda nabízí nepřehledné množství živoucích námětů. Někdy v roce 2010 jsem maloval lipovou alej, vlastně umělou kulturní krajinu. Jenže se o ni dlouho nikdo nestaral, a tak se alej začala přirozeně proměňovat. A já jsem chtěl ten přirozený život nějak zachytit. Dalším důvodem je, že hluboce souhlasím s cíli České divočiny. Když jsem byl osloven, neřekl jsem si jenom tak jo, zní to zajímavě. Ne. Už dlouho jsem o něčem podobném přemýšlel. Už dávno jsem

si třeba o území okolo Salaše v Chříbech říkal, že by bylo fajn, kdyby tam začali hospodařit aspoň šetrněji. A pak jsem nejednou zažil pocity hořkosti. Protože čím víc času v přírodě strávím, čím víc ji maluji, tím víc ji vnímám jako osobu. A tu újmu, která se jí děje, jsem začal brát osobně.

Ale Česká divočina není tím motivem, proč ses stal dárce Hnutí DUHA. Tím jsi už dlouho.

Hnutí DUHA mi bylo sympatické už od chvíle, kdy jsem ho začal vnímat víc, někdy okolo roku 2000. Hlavně tím, že v něm byli a jsou lidé, kteří věcem, na nichž pracují, rozumí. A také že nedělá věci, které jsou z mého pohledu kontroverzní nebo konfrontační. Líbilo se mi, že umí postupovat razantně v zásadních věcech, jako byl třeba případ Šumavy. Tam šlo o ochranu těch nejzákladnějších principů a čas dal Hnutí DUHA za pravdu. Ale zároveň se snaží jednat konsenzuálně, hledat podporu u místních a ukazovat, že konkrétně divočina je něco, co daným místům pomůže. Pro to všechno je mi sympatické.

Je mezi místy, která jsi při malování navštívil, nějaké, kam se budeš obzvláště rád vracet?

To je skoro jako otázka, jestli máš raději maminku, nebo tatínka. Já mám tendenci vnímat stromy jako lidi. Když vidím ty staré stromy, cítím ten boj, který musely podstoupit, aby přežily. Je na nich totiž vidět. Často jsou polomrtvé. A to ke mně nějak promlouvá. V Brně, v běžném dni, se mi nestane, že bych se někde na čtvrt hodiny zastavil a prohlížel si dům. Chvilku ano, ale čtvrt hodiny jistě ne. Ale v lese se, zejména na konci dne, občas přistihnu, že si sednu, zadívám se na modřín a najednou je půlhodina pryč. Prostě si tak přemýšlím, ale zároveň se dívám na ten strom, kapradinu, vývrat... Tam je to úplně přirozené, ale ve městě se mi to stát nemůže. Člověk se v lese dostává do jiného stavu mysli.

A proto více kreslíš stromy a ne třeba lidské výtvary, jako jsou budovy či mosty, nebo přímo lidi?

V tom je, myslím, rovnováha. Ač je poslední dobou nemaluju často, mám lidi rád. Člověk je také fascinující a také těžký. Myslím, že jsou to nejtěžší výtvarné náměty – člověk a strom. Víš, já o těch věcech přemýšlím, ale hlavní je vždycky intuice. Třeba když vidím traktor, nejdřív jdu za prvotním impulsem

a udělám si nákres, pak až přemýšlím, jak to sedí k mému estetickému citění. Ne že bych si nejprve řekl, to nevyhovuje mé ideologii, to kreslit nebudu. Spíše reaguji na impulsy a snažím se jim porozumět. Ale příroda ke mně promlouvá hlasitěji.

Není ti nakonec líto, že jsi maloval hlavně menší obrázky? Nebo to byla naopak výzva dostat celé sdělení na malou plochu?

Já chci být schopný malovat tak, abych si všechno potřebné mohl vzít kamkoli s sebou. I proto maluju pastelem. Pastely jsou malé, skladné, ale jako médium poměrně komplikované. Ona je to vlastně křída. Musíš vědět, jak ty barvy míchat, jak je nanášet, aby byly hladké, nebo naopak hrubé. Navíc když pracuješ v tom úplně titěrném formátu, je zase problém, že ty křídly jsou tlusté. Když chceš udělat tenkou čáru, není to jako u tužky, kde přesně vidíš hrot. Pokud vím, nikdo pastely nepoužívá jako já. Proto jsem se rozhodl to médium systematicky propátrat a pořád pracuji na tom, aby ta metoda byla dokonalá pro malování v plenéru. Jeden čas jsem koketoval i s digitálem, ale co s ním? Ano, můžeš to vytisknout, ale ta práce s fyzickým prachem je prostě uspokojivější. Digitál teď používám jen v extrémně složitých situacích, kdy si udělám takzvanou barevnou poznámku, třeba když se rychle stmívá, nebo v zimě. A učí mě to pracovat rychle a efektivně, nezabíhat do detailů.

Dá se říct, že je pro tebe malování něco jako způsob relaxace?

Vlastně ano, je to práce, kterou si člověk odpočine. Ale může to být i velmi intenzivní. Každý asi zná van Goghovo ucho. Když je člověk v té krajině často a vnitřně, je to takový vír, který ho pohlcuje. Když jsem se vrátil z Makyty, měl jsem trochu problém vrátit se do normálního života. Podle mě došlo k jevu, kdy člověka pohltí intelektuální problém, dobrodružství. Několik hodin soustředěně přemýšlíš nad jednou otázkou. Ve městě se mi obraz skládá jakoby z kaleidoskopických střípků, ale když jsem v lese a můžu se koncentrovat, řeším ten přítomný okamžik, soustředím se na podstatné a průvodním jevem je pocit takové jistoty, pocit smyslu, a naopak nepřítomnost pocitu, že mrhám časem. Je to intenzivní pozornost věnovaná něčemu, co nejsem já.

EXISTUJE EKOLOGICKÝ VÁNOČNÍ STROMEK?

Vlastní stromek

Ekologickou a levnou variantou, která je ale trochu náročnější na čas, je vypěstovat si vlastní vánoční stromky na zahradě. Smrk v dobrých podmínkách roste asi devět až dvanáct let do obvyklé „stromkové velikosti“. Je rovněž dost pravděpodobné, že vám ho pak bude líto uříznout a po Vánocích vyhodit.

Stromek v květináči

Živý stromek v květináči při dobré péči vydrží i několik sezón a je možné ho ještě vysadit do lesa nebo na zahradu. Tyto stromky mohou být velké nejvýše několik desítek centimetrů (v závislosti na druhu) a je nutné je v teplé místnosti ponechat nejvýše několik dní. A hlavně jej nezapomínejte zalévat.

Ideální je ho po jednom vánočním použití vysadit do lesa. Benefiční vánoční jedličky prodává už mnoho sezón Ekologický institut Veronica v Brně a na jaře pořádá společné výsadby stromků v lese. Ke každému stromečku dostanete návod na správnou péči, aby měl šanci i později v lese.

Stromek do květináče si můžete zapěstovat i sami nebo ho koupit ve školce rostlin. Není možné stromky ani semenáčky vykopávat v lese (zakazuje to zákon o lesích, § 20). Svévolné zvzdávání stromků v lese je přestupkem.

Vánoční stromek v květináči si můžete i zapůjčit. Tuto službu nabízí několik firem, a to včetně dopravy na místo. Stromky půjčují pouze na dobu Vánoc (cca 14 dní), aby se zkrátila doba pobytu stromu v teplé místnosti. Stromkům to nesvědčí, přece jen mají být v přirozených podmínkách, tedy v zimě na nějakém chladném místě. Krátké „vytržení ze stereotypu“ však dokáže překonat. Ceny za tuto službu se pohybují ve stokorunách, jsou tedy nižší než při nákupu. Nabízené velikosti se dost různí, je potřeba kontaktovat přímo pronajímatele.

Řezané stromky

Nejčastější variantou je vánoční stromek z lesa nebo z plantáže. I zde jsou značné rozdíly v dopadech na životní prostředí a je možné volit výrazně šetrnější alternativy. Vyhněte se stromkům exotických druhů, které se u nás běžně nevyskytují, a stromkům z dovozu. Po Vánocích stromek odstrojte a zjistěte, zda je možné ho někde odevzdat k likvidaci. Mnoho měst nabízí svoz stromků zdarma, obvykle je ale možné ho odevzdat na sběrném dvoře, kde ho naštěpkují a zkompostují, případně poslouží jako palivo z biomasy.

Stromky z prořezávek a z certifikovaných lesů

Jde o nejekologičtější variantu mezi řezanými stromky. V lese se dělá mnoho prořezávek – při takzvaném ředění porostů, kolem cest, pod elektrickým vedením apod. Tyto stromky sice nejsou tak pěkné jako jejich protějšky z plantáží (měly méně

místa na rovnoměrný růst), ale zase nejsou vypěstovány jen kvůli několika týdnům, po kterých skončí v odpadu. Navíc by je uřízli tak jako tak, takže můžou udělat hned dvojnásobnou radost: z Vánoc i šetrného nákupu.

Upřednostněte také stromky z lesů, které jsou spravovány ekologicky a šetrně a jsou certifikovány jako FSC. Přehled certifikovaných lesů a prodejců najdete na www.czechfsc.cz – Mapa obchodů – kategorie Vánoční stromky.

Stromky z plantáží

Velký počet stromů je záměrně pěstován na plantážích, odkud jsou vyřezány k prodeji těsně před Vánocemi. Jsou pěstované tak, aby měly pěkný tvar i celkový vzhled. Pokud si vyberete tento stromek, tak upřednostněte českou produkci, kde je minimalizovaná doprava. Pro orientaci může posloužit označení „Vypěstováno na plantáži v ČR“, které uděluje svým členům Sdružení pěstitelů vánočních stromků. Někteří pěstitelé umožňují výběr stromků přímo na plantáži předem, kontakty na členy jsou na webových stránkách asociace. Nicméně ani tak bychom stromky z plantáží nedoporučovali.

Neživé stromky

Oproti řezaným i pěstovaným mají tu zásadní výhodu, že je možné je používat opakovaně, neztrácejí na kvalitě a můžete je nechat v teplé místnosti libovolně dlouho.

Pokud se rozhodnete pro neživý stromek, tak volte přírodní materiál, dřevo, větve, případně papír apod. Některé varianty je možné si vyrobit s trochou šikovnosti doma z materiálu z lesa nebo z latí či překližky. Několik návodů je možné vyhledat na internetu.

Plastové stromky jsou velmi nevhodné a neekologické. Obvykle se vyrábějí z PVC – polyvinylchloridu a jsou dováženy z velké vzdálenosti, nejčastěji z Číny. PVC je hořlavý plast, který může obsahovat nebezpečné ftaláty, a navíc při požáru produkuje zvláště jedovaté plyny. PVC je také velmi problematické pro recyklaci (každý výrobce do něj přidává jiné dodatečné látky, což recyklaci velmi komplikuje), takže po skončení životnosti obvykle skončí ve směsném odpadu (a následně na skládce nebo ve spalovně).

Umělé stromy také postrádají přirozenou vůni, na kterou se mnozí těší. Určitě nedoporučujeme ji nahrazovat umělými „vánočními vůněmi“. Jde o chemické přípravky, které s původní vůní lesa nemají nic společného. Lépe rozhodně poslouží větve ve váze, případně si zapalte vonného františka či ohřejte purpuru.

Celoduhové setkání 2016

Očima nové předsedkyně Rady Hnutí DUHA Simony Horké

Na letošní Celoduhové setkání, tedy víkendové setkání současných i bývalých zaměstnanců i členů a nečlenů místních skupin a Sedmé generace (oficiálně tedy pobočných spolků Hnutí DUHA), přijela téměř stovka lidí ze všech koutů České republiky. Návštěvnost je to úctyhodná – podobný počet lidí se naposledy sešel v roce 2011 po šumavské blokádě ve středisku Sluňákov na Olomoucku. Tentokrát jsme se setkali v místě z hlediska polohy strategickém – v areálu Lorien v Orlických horách, který patří středisku volného času Lužánky z Brna, tedy ze stejného města, odkud pochází správce Lorienu i hlavní sídlo Hnutí DUHA. Organizace se společně s týmem dobrovolnic a dobrovolníků ujala Klára Kyrálová, která akci pečlivě připravovala několik měsíců a sestavila nápaditý program.

Páteční den byl věnován programové konferenci. Co si pod tím představit? Vedoucí jednotlivých programů centra Hnutí DUHA krátce představili výsledky práce svých týmů za poslední období a nastínili budoucí cíle. Poté dostal slovo odborník na stejné téma, ale z řad mimo Hnutí DUHA. Stručně okomentoval, jak se Hnutí DUHA do změn v oboru zapojuje, co dělá dobře a co by ještě dělat mohlo. Odpoledne se pracovníci Hnutí DUHA i s dalšími zájemci rozdělili do skupinek a zaměřili se na strategické cíle divočiny, ekonomiky (energetiky a odpadů) či zapojování lidí včetně dobrovolníků – komentovali, jak se v těchto oblastech Hnutí DUHA daří, a co naopak nedaří naplňovat. Při následné debatě jsme se vzájemně inspirovali náměty a postřehy z celého dne, které mohou být východisky pro další práci Hnutí DUHA a jeho strategický plán pro roky 2018–2021. Po večerech byl výběr mezi kinem, hrami a volnou zábavou, v sobotu navíc proběhla ochutnávka vín a pív.

V průběhu druhého dne dostaly prostor i místní skupiny a představily svou činnost. Vystoupil Mira Kutal z Hnutí DUHA Olomouc (ochrana velkých šelem), Petr Dobrý z Hnutí DUHA Střední Čechy (slepice v nouzi), Ondra Šanda z Českých Budějovic (správní řízení, ekospotřebitelské přednášky a semináře), za Hnutí DUHA Brno Radek Kubala (zapojování do aktivit evropských Přátel Země, kampaň Nádraží v centru), v zastoupení za Pavla Dekaře z Hnutí DUHA Bílé Karpaty vystoupila Eliška Vozníková s tématy ochrany krajinné mozaiky Bílých Karpat a orchidejových luk a s kauzou Radějovské obory.

V sobotu odpoledne nastala nejnáročnější a nejdůležitější chvíle celého víkendu: volby do Rady Hnutí DUHA, vrcholného orgánu organizace. Výsledky byly těsné: do Rady nakonec usednou Jaromír Bláha, Lukáš Likavčan, Martin Mikeska a Vratislav Vozník (čtyři zástupci za hlavní spolek) a Radek Kubala, Miroslav Kutal a Simona Horká (tři zástupci za pobočné spolky). Tito radní mohou kooptovat, tedy vybrat až čtyři další radní z řad odborníků mimo Hnutí DUHA, jak praví stanovy. Po volbách promluvil šéfredaktor časopisu Sedmá generace Vít Kouřil nejen o historii periodika, ale i o výzvách, kterým časopis čelí, a nechal prostor také pro diskuzi.

Během nedělního dopoledne vyšli téměř všichni vstříc krásám místní krajiny a prošli se ze Zemské brány podél řeky až do Klášterce nad Orlicí. Takto příjemné zakončení náročného i zábavného víkendu všichni uvítali. Těšíme se na další setkání v podobně hojné počtu a opět s pestrým programem!

KDYŽ PRACUJETE V NEZISKOVÉ ORGANIZACI, ČASEM SI ZVYKNETE, ŽE NÁPLNÍ VAŠÍ PRÁCE SE OBČAS MOHOU STÁT VSKUTKU NEOBVYKLÉ VĚCI. JEDNOU Z NICH JE TŘEBA SBĚR VZORKŮ LIDSKÉ MOČI A ZAJIŠTĚNÍ JEJICH TRANSPORTU DO NĚMECKÉ LABORATOŘE V BRÉMÁCH. PTÁTE SE, PROČ JSME NĚCO TAKOVÉHO PŘED ČASEM PODNIKALI? CHTĚLI JSME ZJISTIT, JESTLI NAŠE TĚLA OBSAHUJÍ 2-(FOSFONOMETHYL)AMINOOCTOVOU KYSELINU NEBOLI $C_3H_8NO_5P$, TEDY GLYFOSÁT. NEBOLI HERBICID.

CO NA POLÍCH, TO V TĚLE

Glyfosát je účinnou složkou mnoha pesticidů (např. u nás známého a snadno dostupného přípravku RoundUp) a patří k nejprodávanejším a nejuniverzálněji používaným herbicidům. K hubení plevelů se hojně využívá nejen na polích, v sadech a vinicích, ale také v soukromých zahradách a na veřejných prostranstvích, jako jsou chodníky, parky, okolí zdravotnických zařízení, sportoviště nebo i dětská hřiště. Zemědělci je navíc aplikují na některé plodiny – například obilniny, řepku olejnou, kukuřici nebo slunečnici, a to těsně před jejich sklizní kvůli vysušení (tzv. desikaci). Jeho použití je tedy hojné a běžné a vzhledem k tomu, že se do lidského těla dostává i pouhým dotykem nebo vdechnutím, dá se očekávat, že tento herbicid koluje i v nás samotných. My jsme se však nespokojili s pouhou domněnkou, ale chtěli jsme důkaz.

Abychom získali co nejreprezentativnější výsledek, sháněli jsme vzorky moči tak, abychom pokryli co nejširší spektrum dárců. Mezi testovanými museli být lidé žijící ve městech i na vesnici, vegetariáni i lidé s masitou stravou, ženy i muži, mladí i staří. Nebylo to jednoduché, zvláště když potřebujete všechny vzorky najednou a musíte je urychleně a za přísných podmínek expedovat do laboratoře. Ale stálo to za to – nyní totiž známe odpověď na naši otázku: v roce 2013 mělo v moči glyfosát 6 Čechů z 10. A také máme mezinárodní srovnání, protože kromě nás si stejné testy nechalo udělat dalších 18 evropských zemí. Výsledek pro nás bohužel není moc příznivý, neboť jsme na tom hůře než evropský průměr.

GLYFOSÁT JAKO UNIVERZÁLNÍ „ŘEŠENÍ“

Proč nás má vlastně zajímat, jestli jsou v našich tělech zbytky přípravků, jako jsou RoundUp, Kaput a další? Dlouho se razil názor, že bez glyfosátu to zkrátka nejde a že nejrůznější zdravotní rizika i negativní dopad na životní prostředí (glyfosát je např. toxický pro vodní organismy, jeho použití snižuje přírodní rozmanitost, narušuje přirozené procesy v půdě a způsobuje šíření rezistentních plevelů) jsou jen nutnou daní za zemědělský „pokrok“. Studie však ukazují, že glyfosátové herbicidy jsou v nižších dávkách toxické pro lidské buněčné struktury. Glyfosát může také narušovat fungování hormonální soustavy a dokáže dokonce projít z těla matky placentou do těla vyvíjejícího se plodu. Jako pomyslnou tečku za nejrůznějšími otázkami zařadila Světová zdravotnická organizace glyfosát na seznam pravděpodobných karcinogenů. Učinila tak na základě veřejně dostupných vědeckých studií zabývajících se vystavením glyfosátu u zvířat i lidí.

Díky výsledkům testování konečně veřejnost, média i některé autority zpozorněly. Navíc se začalo blížít vypršení registrace glyfosátu, která umožňuje a reguluje jeho použití, a z očekávaného hladkého prodloužení povolení se stalo napjaté sledované politické „drama“. Státy Evropské unie se musely sejít hned několikrát, ovšem ani jednou prodloužení registrace nezískalo dostatečnou podporu. Zatímco Česká republika ve všech hlasovacích prodloužení podporovala, proti bylo například Německo, Francie, Itálie, Malta, Rakousko a další země.

DOPORUČENÍ KOMISAŘE: OMEZTE POUŽÍVÁNÍ GLYFOSÁTU NA NÁRODNÍ ÚROVNI

A jak to celé dopadlo? Na konci června letošního roku, tedy za pět minut dvanáct, Evropská komise prodloužila glyfosátu registraci bez podpory Evropského parlamentu i členských států. Ovšem pouze dočasně – na 18 měsíců, během kterých chce o jeho další budoucnosti rozhodnout na základě dalšího zkoumání. Zároveň ale ústy svého komisaře pro zdraví a bezpečnost potravin doporučila členským státům, aby použití glyfosátu na svém území zakázaly nebo výrazně omezily. A evropské státy následně odhlasovaly některá omezení, například zákaz přidávání tenzidů do glyfosátových přípravků a omezení nebo zákaz používání glyfosátu na veřejných prostranstvích a pro desikaci. O konkrétních termínech a formě omezení se bude dále jednat mezi členskými státy a také v rámci České republiky, která se ovšem dosud stavěla ke glyfosátu vstřícně.

UKONČEME DOBU GLYFOSÁTOVOU SPOLEČNĚ

Hnutí DUHA proto spolu se stovkami lidí vyzvalo české ministry, aby se zasadili o významné omezení použití glyfosátu v České republice. Konkrétně požadujeme, aby byl zakázán prodej glyfosátových herbicidů pro neprofesionální použití, aby bylo zakázáno používat glyfosátové herbicidy na veřejných prostranstvích a pro dosušení plodin před sklizní a také aby byly učiněny kroky, které povedou k výraznému snížení celkové spotřeby glyfosátu v zemědělství. Není to boj s větrnými mlýny, vždyť mezinárodní petici proti glyfosátu podepsaly už přes 2 miliony lidí. Použití glyfosátových herbicidů na veřejných prostranstvích a pro desikaci zakázala Itálie, úplný zákaz jeho použití oznámila Malta a deklaruje ho také Francie.

Připojte se k naší výzvě českým ministrům na webové stránce www.parkybezchemie.cz a pomozme společně životnímu prostředí a zdraví nás všech. Kolik lidí mělo zbytky herbicidů v těle před 3 lety, už víme. A kolik to bude v budoucnu, je na nás!

Jak můžeme využít brexit pro životní prostředí?

S odchodem z Evropské unie je ohrožena platnost 70 % všech ochranných opatření, jež se ve Velké Británii týkají životního prostředí.

Brexit z nás ale nemusí nutně znovu udělat špindíry Evropy – musíme zapracovat na tom, abychom využili brexit pro životní prostředí.

Zespoda.

Brexit se přece jen stal skutečností. Stejně jako mnoho dalších lidí, kteří tento článek čtou, jsem z toho také nesmírně smutný.

Britští Přátelé Země důrazně vyzývali k setrvání v EU. Členství v Evropě bylo pro naši „zelenou a příjemnou zemi“ dobré, navíc je zcela jasné, že znečištění se neřídí státními hranicemi. Jsem přesvědčen, že nejlepší způsob, jak mohou jednotlivé země řešit problémy životního prostředí, tedy až na ty drobné a lokální, je spolupráce a hledání společných řešení.

Z evropské legislativy vychází okolo 70 % procent všech našich environmentálních opatření a zákonů – a právě ty jsou nyní v ohrožení. Rétorika některých příznivců odchodu nazývá to, co vy nebo já vnímáme jako ochranu přírody, přehnanou byrokracií. To je důvod, proč jsem vyhlásil „poplach pro životní prostředí“.

Jak vlastně došlo k takovému výsledku hlasování a co to znamená pro nás, kteří v Británii vedeme kampaň za lepší svět?

Dalo by se říct, že jsem dnes na straně poražených, ale některým důvodům, jež motivovaly 52 % země volit odchod, rozumím. Až na imigraci. Osobně totiž věřím, že životy mých dětí spolužáci z Polska, Turecka, Estonska a jiných zemí velmi obohatili.

Rozumím však obecné frustraci, která narůstala v průběhu několika desetiletí neoliberalismu, kdy panoval názor, že se politika dělá pro lidi, místo aby se dělala s lidmi nebo od lidí vycházela. Elitám se dostává výhod, na které ti nejchudší v naší společnosti nedosáhnou. Totéž mimochodem platí i pro environmentální

otázky. Jsou to totiž právě ti nejchudší, kteří mají nejmenší přístup k zeleni, trpí největším znečištěním vzduchu a nejhůře je zasáhnou záplavy způsobené změnami klimatu.

Všichni ti „tržní fundamentalisté“ moc dlouho společnosti podsouvali, že pokud je něco dobré pro ekonomiku, nezáleží na tom, jaké to bude mít následky. Překvapivě to byl právě Nigel Farage, který ve své kampani konečně vyslovil to, co jsem tak dlouho toužil slyšet z úst politiků: „Jsou přece věci, které jsou mnohem důležitější než ekonomika.“ Proč ale totéž nepoužil některý ze zastánců setrvání v EU právě v souvislosti s životním prostředím?

Dostal jsem jednu důležitou lekci – žádná změna nemá dlouhodobě šanci, pokud je lidem naservírována. Změny musejí vycházet právě z lidí, musejí se na nich podílet.

Já sám i environmentální hnutí jsme strávili ve Westminsteru nebo v Bruselu až příliš mnoho času prázdným tlacháním o vědě a politice. Nesčetněkrát jsme diskutovali o tom, jak se přizpůsobit a kolik nás to bude stát. Jenže ani zdaleka jsme nestrávili dostatek času debatami s lidmi. S našimi spoluobčany, kterým profesionální politici říkají „těžce pracující lid“. Nejen rozhovory, jimiž bychom je získávali na svou stranu, ale co je podle mě nejdůležitější, abychom naslouchali jejich potřebám. Musíme se z hnutí „bílého muže střední třídy“ stát hnutím, které reflektuje potřeby a názory celé různorodé společnosti Velké Británie se všemi jejími sociálními i etnickými skupinami.

Výsledek brexitu má i jeden nesporný klad. Ať už šlo o stoupence opuštění, nebo setrvání, jejich neschopnost diskutovat o otázkách životního prostředí znamená, že teď nikdo nemůže výsledkem voleb argumentovat jako důvodem k odstranění těžce vybojovaných opatření na ochranu přírody. Nikdo nemůže sílíci rétoriku ve smyslu „získejme zpět kontrolu“ interpretovat jako zelenou tým, kteří by chtěli udělat z Británie opět špindíru Evropy. Pokud chceme „udělat Británii znovu Velkou“, musíme zařídit, aby naše země nebyla „zelená a příjemná“ jen v národních písničkách. Ba co víc, můžeme být světovým lídrem.

Ministr energetiky a příznivce brexitu Andrea Leadsom už dřív poukázal na to, že „britský antifosilní zákon z roku 2008 patří mezi světovou špičku“. Tak na tom pojďme stavět a staňme se světovým lídrem v ochraně přírody, v řešení otázek znečištění ovzduší a v přechodu ke skutečně udržitelné ekonomice, pro kterou jsou na prvním místě lidé.

Nutnost vydat se tímto směrem kvůli současné generaci i těm dalším, je zřejmá. Výsledek brexitu navíc poukazuje na hrozivý

mezigenerační rozdíl. Z prozatímních odhadů vyplývá, že 70 % obyvatel mezi 18 a 25 lety, právě té generace voličů, která bude environmentální krizí nejvíce zasažena, hlasovalo pro setrvání.

Přátelé Země pevně věří v demokracii, proto uděláme vše, co je v našich silách, aby měl brexit pozitivní dopad na životní prostředí. Ale budeme to dělat zespona, od potřeb každého z nás. Prosim, přidejte se k nám. Právě teď Země potřebuje mít tolik přátel, kolik jen může.

Komentář Craiga Bennetta, ředitele britských Přátel Země, uveřejněný v The Guardian po hlasování o Brexitu

ZÁVĚŤ POMÁHÁ I HNUTÍ DUHA

Hnutí DUHA letos na jaře obdrželo svůj první dar ze závěti. Tato překvapivá informace vyvolala v naší organizaci vlnu emocí. Není jednoduché se k takové zprávě postavit, neustále se ve vás mísí smutek ze smrti dávkyně, kterou jste sice osobně neznali, ale přesto o ní víte dost. Třeba že nám pravidelně zasílala podporu více než deset let, několikrát nás v telefonu pochválila za naši práci na Šumavě a svěřila se, že ji potěšil každý náš dopis. Na druhou stranu jsme rádi, že Hnutí DUHA nyní patří k organizacím, jejichž dárci chtějí pomáhat i po své smrti.

Po neobyčejně šlechetném činu paní Růženy Polanské jsme neváhali a spolu se sedmi dalšími organizacemi, s nimiž jsme se o dědictví dělili, jsme se rozhodli dávkyni nominovat na cenu VIA Bonna (více informací o Nadaci VIA i přehled všech nominovaných najdete na www.nadacevia.cz/nominovane-pribehy). Nejprve jsme však o této výjimečné ženě museli zjistit více. Pátrání bylo časově náročné, nicméně příběh, který se nám podařilo získat, je velmi inspirativní.

O DÁVKYNI VYPRÁVÍ JEJÍ NETEŘ, SESTRA M. KLÁRA MÍČKOVÁ (UPRAVENO):
Růžena Polanská pomáhala po celý svůj život. Pracovala v kanceláři a byla členkou Červeného kříže, kde se rozdávala dle svých sil. Svou maminku a svého manžela dochovala doma, přestože byli vážně nemocní. Když byla v důchodu, vždy měla několik stařenek, které navštěvovala, posluhovala jim drobnými nákupy, doprovázela je na vyšetření nebo jim pomáhala zjišťovat potřebné informace. Naše teta žila pro druhé. Nikdy nehleděla na své pohodlí a nějaký přepych. Žila skromně a prakticky. Velká pracovitost jí pomáhala udržet pohyblivost až do posledních chvil. I když nebyla praktikující křesťanka, v mnohém nás předčila. Říkávala jsem jí: „Víš, teto, ty nás strčíš do kapsy svou velkou důvěrou v Boha, který se o tebe vždy a všude stará, jak věříš, a svými nezištnými láskyplnými skutky, o kterých nemluvíš.“ Když věděla, že se blíží její konec, o vše se svědomitě postarala. Postarala se o svou duši, své tělo i svůj majetek. Prodala dům, rozdala peníze, napsala poslední vůli. Napsala i parte – kde má být mše svatá, co si přeje zahrát, a dokonce nadepsala i adresy na obálky. Vše měla připraveno, aby nikdo neměl starosti a těžkostí. Žena, která žila pro druhé a sama na sebe zapomínala. Její velké a nezištné srdce plné lásky je pro nás velkým povzbuzením.

Protože paní Polanská podporovala naši práci na Šumavě, rozhodli jsme se její dar použít na prosazení zákona, který ochrání národní park před nájedzy developerů a těžařů. Ještě jednou tímto děkujeme! Je pro nás velkou ctí, že jsme se mohli stát jejími dědici.

Jako členové Koalice za snadné dárcovství se snažíme v České republice zvýšit povědomí o možnosti odkázat majetek neziskovým organizacím. Kampaň s názvem Závěť pomáhá je naším společným dílem. Navštivte webové stránky zavetpomaha.cz a dozvíte se víc. Každý dar má smysl.

Počet dárců Hnutí DUHA, kteří uvažují o daru ze závěti na podporu naší práce

2015

ano → 14%

je to pro mě novinka, budu o tom přemýšlet → 18%

nevím → 19%

2012

ano → 19%

je to pro mě novinka, budu o tom přemýšlet → 17%

nevím → 20%

(Data vycházejí z dárcovského průzkumu mezi přispěvateli Hnutí DUHA.)

Počet zesnulých, jejichž majetek propadl státu:

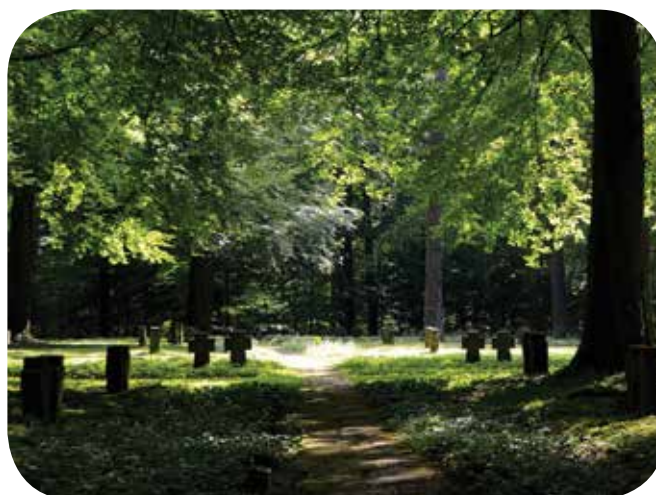
2011 → 1 841

2012 → 1 759

2013 → 1 727

2014 → 1 296

2015 → 1 569

Od projektů v Africe k divočině na Vysočině

Báru Holickou jsem zastihl zrovna ve chvíli, kdy se s dcerkou vracela z procházky okolo Berounky. Její příchod do Hnutí DUHA je také spojen s jedním návratem. Předchozích sedm let byla studijně, pracovně i soukromě v zahraničí a většinu času strávila v Londýně. U nás je její doménou hlavně spolupráce se známými osobnostmi a péče o významné dárce. V poslední době například organizovala benefiční aukci obrazů Petra Morese, který nám do tohoto čísla Evergreenu také poskytl rozhovor.

Sedm let v zahraničí, to musí být obrovská řádka zážitků a zkušeností. Kam všude tě během této doby osud zavál?

Těch míst bylo samozřejmě několik a každé by si zasloužilo zmínku, ale zaměřím se hlavně na práci v neziskových organizacích. Žila jsem například rok na Srí Lance a pak půl roku v Keni a zkušenosti z těchto zemí mě vlastně přivedly k tématu rozvojové práce. Protože jsem ale stále neměla pocit, že bych dostatečně rozuměla tomu, co se v navštívených zemích děje, rozhodla jsem se, že tohle téma půjdu ještě studovat.

Takže studium rozvojové spolupráce?

Ano. Akorát ne u nás, ale na Univerzitě v Westminster, protože tehdy nebyla v Česku nabídka vysokých škol moc široká. Dostala jsem se na skvělou fakultu, která mi nabídla na rozvojová studia velmi zajímavou optiku. Nakonec jsem v Londýně zůstala přes čtyři roky, a jak se práce i osobní život vyvíjely, začala jsem hodně cestovat do Houstonu v Texasu. Tehdy jsme ale také s partnerem začali přemýšlet, kde se usadíme, a protože se ani jednomu z nás nelíbí obrovská města, volba pro náš domov padla na Česko.

Ale kontakt s Londýnem jsi úplně nepřerušila, pokud se nepletu. Jak se vlastně daří skloubit práci pro nás, britskou neziskovku a rodinu?

Vlastně moc dobře, až mě to překvapilo. Umím si věci zorganizovat tak, aby mi to dávalo smysl. Pro britského šéfa vlastně pracuji necelé dva roky a najal si mě proto, abych se mu starala o dobročinné projekty. Sám na to totiž nemá dost času. Jenže jsem pracovala spíše sama, mimo nějaký tým. A na práci s lidmi, v ruchu kanceláře, jsem se těšila. Ten současný mix mi vlastně velice vyhovuje. Hlavně to, jak to máme v týmu skvěle zorganizované, přestože by se dalo říct, že má Hnutí DUHA

dvouhlavé vedení, rozdělené na finanční a programovou část.

Máš kromě dobrého zaplnutí do týmu i nějaké obavy?

Nejsem si třeba jistá, jestli budou mít vedoucí jednotlivých kampaní ve svých diářích dost času, aby se mnou absolvovali všechny schůzky s lidmi, o které mám nějak pečovat. V každém případě jedna z věcí, které mě přitáhly, jsou témata, jimiž se Hnutí DUHA zabývá. Takže se s nimi chci postupně hlouběji seznámit a hodně mě to láká.

Jedna z oblastí, na kterou se můžeme ve fundraisingu zaměřit, je i společenská odpovědnost firem. Jak se svými zahraničními zkušenostmi vnímáš tuto problematiku u nás?

Pro mnoho českých firem je to pořád něco jako odpustek. A s tím já úplně nesouhlasím a jsem ráda, že ani my o tomto tématu jako o odpustku neuvažujeme. Jsem přesvědčena, že existují společnosti, které to mají nastavené dobře, ale je potřeba je najít, prošlapat si cestu k takovým, s nimiž si budeme rozumět, a pak můžeme vztahy postupně rozvíjet. Jako vždy velmi záleží na konkrétních lidech.

A máš ty osobně nebo někdo z tvé rodiny nějakou osobní zkušenost se společensky odpovědným projektem?

Vlastně asi ano, ale vůbec bych o tom jako o CSR nepřemýšlela. Byla to totiž spíše souhra okolností než sofistikovaně připravovaný projekt. Zatím je to takový zárodek něčeho, čemu říkáme Žirovnický prales.

Můžeš to více přiblížit?

Začnu trochu ze široka. Tatínek zdědil na Vysočině dva lesy a jeden z nich byl v té době už určený ke kácení. A jako jinde v Česku je i tam smrková monokultura. V té době jsem měla stáž na projektu, který zkoumal vliv přírody na duševní zdraví člověka. Je to jeden z projektů, na kterých pracuji pro britskou organizaci. Pomáháme přeživším obětem sexuálního násilí v konfliktech v Kongu a Keni. Pracovali jsme s ženami, které začaly sázet stromy, a vytvářely si tak nové, symbiotické vztahy s okolím. A přitom se oběti snaží smířit se nebo nějak zpracovat to, co se stalo jim nebo jejich rodinám. V některých případech z toho vznikají další projekty, jindy se s tím ženy srovnávají a mohou jít dál svým životem.

Kudy vede cesta z Afriky do lesa na Vysočině?

Spočívá ve vztahu přírody, člověka a jeho duševního zdraví. Protože mně ani mému bratrovi do budoucna vlastně nejde o vyrostlé dřevo, přesvědčili jsme tátu, abychom nechali vyrůst prales. S odborníkem jsme se poradili, co by na místě rostlo, kdybychom nechali podobu nového lesa na přírodě, nikoli na člověku, který hledá ekonomický prospěch. A podle těchto informací jsme nakoupili sazenice a nářadí a společně s dobrovolníky jsme tam vysázeli bukovo-jedlvo-jasanový les. A teď už to necháváme na přírodních procesech. Jako takový malý příspěvek české divočině. Třeba to někoho do budoucna inspiruje.

KOČKA DIVOKÁ SE VRACÍ. POMOZTE JÍ.

HLEDÁME MÍSTA, KAM SE MŮŽE VRÁTIT LEGENDÁRNÍ KOČKA DIVOKÁ. VĚŘÍME, ŽE V KAŽDÉM SRDCI JE KUS DIVOČINY, A PROTO VÁS PROSÍME O PODPORU. NÁVRAT KOČKY DIVOKÉ NENÍ VĚC NA JEDNO ODPOLEDNE. VÁŠ PŘÍSPĚVEK 200 KORUN MĚSÍČNĚ BUDE MÍT VELKÝ VÝZNAM. PROSÍM, DARUJTE Hnutí DUHA A PODPOŘTE VZNIK NOVÝCH LOKALIT ČESKÉ DIVOČINY.

[DARCE.HNUTIDUHA.CZ/KOČKA](https://darce.hnutiduha.cz/kočka)

RÁDI BYCHOM VÁS POZVALI NA CELOROČNÍ VYCHÁZKU DO ČESKÉ DIVOČINY. NECHEJTE SE INSPIROVAT PROŽITKY PETRA MORESE, KTERÉ V NAŠÍ DIVOKÉ PŘÍRODĚ ZACHYTL NEJEN KRESBOU, ALE I KRÁTKÝMI POPISKY Z JAVORNÍKŮ, KRUŠNÝCH HOR, LITOVELSKÉHO POMORAVÍ, LIBAVÉ I Z CHŘIBŮ, KRAJINY JEHO SRDCE.

OBJEDNÁVEJTE NA [OBCHOD.HNUTIDUHA.CZ/KALENDAR](https://obchod.hnutiduha.cz/kalendar)

